

## **Regeringens proposition**

**1983/84: 133**

**om kommunalekonomiska frågor inför år 1985;**

beslutad den 1 mars 1984.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för de åtgärder och de ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

### **Propositionens huvudsakliga innehåll**

En redogörelse ges i propositionen för de kalkyler och räkneexempel avseende den reala och finansiella utvecklingen i kommuner och landstingskommuner som under hösten 1983 utförts av den särskilda arbetsgruppen om kommunernas ekonomi (KEA).

Den kommunala beskattningen av juridiska personer föreslås upphöra fr. o. m. inkomståret 1985. Kommunerna kompenseras genom ett särskilt statsbidrag för det inkomstbortfall som uppstår. Kyrkofonden tillförs vidare medel för att reducera effekterna för de kyrkliga kommunerna.

Som ett led i åtgärder för att begränsa den automatiska ökningen i statsbidragen till kommunsektorn föreslås att grundgarantin i skatteutjämningsystemet minskas med en procentenhet för såväl kommuner som landstingskommuner. För kommuner utom skatteutjämnningen nås en motsvarande effekt genom att den compensation som föreslås utgå vid borttagandet av den kommunala taxeringen av juridiska personer reduceras. För att främja sysselsättningen och stimulera till ökade insatser på prioriterade områden avser regeringen att senare återkomma med förslag till hur en merpart av härigenom frigjorda medel skall användas.

Utdrag  
PROTOKOLL  
vid regeringssammanträde  
1984-03-01

**Närvarande:** statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Feldt, Sigurdsen, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Boström, Bodström, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

**Föredragande:** statsråden Feldt och Holmberg

**Proposition om kommunalekonomiska frågor inför år 1985**

---

Statsråden Feldt och Holmberg anmäler sina förslag. Anförandena och förslagen redovisas i underprotokollen för finans- och civildepartementen.

Statsrådet Feldt hemställer att regeringen i en proposition förelägger riksdagen vad han och statsrådet Holmberg har anfört för de åtgärder och de ändamål som de har hemställt om.

---

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för de åtgärder och de ändamål som föredragandena har hemställt om.

Regeringen beslutar att de anföranden och förslag som redovisas i underprotokollen skall bifogas propositionen som bilagorna 1 och 2.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag  
PROTOKOLL  
vid regeringssammanträde  
1984-03-01

Föredragande: statsrådet Feldt

## Anmälan till proposition om kommunalekonomiska frågor inför år 1985

---

### 1 Inledning

Regeringen hade i december förra året överläggningar med företrädare för kommuner och landstingskommuner om den kommunala ekonomin, i första hand inför år 1985. I årets finansplan (prop. 1983/84: 100 bil. 1) redovisades vissa överväganden som bör utgöra utgångspunkt för åtgärder avseende den kommunala ekonomin inför år 1985. Sedan finansplanen lades fram har ytterligare överläggningar ägt rum med företrädare för kommunerna och landstingskommunerna.

Jag avser att nu närmare redovisa mina överväganden och förslag i fråga om den kommunala ekonomin inför år 1985.

### 2 Föredragandens överväganden

#### 2.1 Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn, m. m.

En återhämtning är på väg i den svenska ekonomin. Som jag anförde i årets finansplan ligger i denna utveckling mot ökad tillväxt och bättre balans såväl möjligheter som begränsningar. Det är enbart genom en stabil produktionsuppgång som sysselsättningen kan öka och arbetslösheten långsiktigt och uthålligt tas ner. Finanspolitiken måste ha sådan stramhet att budgetunderskottet förhindras att driva upp räntor och inflation och därigenom hämma tillväxt och sysselsättning. Men arbetet med att minska budgetunderskottet får å andra sidan inte drivas så långt att det kväver tillväxten och ökar arbetslösheten.

En låg pris- och kostnadsutveckling framöver är av avgörande betydelse för att den nu inledda återhämtningen skall bli bestående. Kampen mot inflationen är därför ett centralt mål i regeringens politik. Jag återkommer strax till vad detta mera konkret får för konsekvenser för den statliga budgetpolitiken och dess samband med den kommunala ekonomin. Det är

+1 Riksdagen 1983/84. I saml. Nr 133

viktigt att samtliga samhällssektorer tar ett ansvar för att kostnadsutvecklingen hålls nere. Näringslivet måste bidra genom att omsätta sina vinster i ökade investeringar, produktion och sysselsättning. Måttfulla löneuppgörelser är ett ansvar som faller på arbetsmarknadens parter. För kommunsektorn kommer den framtida löneutvecklingens effekter på de kommunala utgifterna att vara av största vikt för förutsättningarna att finansiera den kommunala verksamheten och därmed att upprätthålla och öka sysselsättningen.

För innevarande år förutses, förutsatt att pris- och kostnadsutvecklingen kan hållas nere på en nivå som är förenlig med regeringens inflationsmål, ett relativt gynnsamt finansiellt läge för kommunsektorn. Antalet sysselsatta i kommuner och landstingskommuner väntas öka med ca 15 000 personer varav 10 000 förutses falla på arbetsmarknadspolitiska åtgärder som beredskapsarbeten och ungdomslag.

Jag vill i sammanhanget nämna de tillfälliga insatser regeringen beslutat om för att stödja reparationer och underhåll av kommunala fastigheter och anläggningar. Dessa ger ett tillskott till efterfrågan på byggarbetsmarknaden samtidigt som kommunsektorn får stöd för att genomföra tidigare eftersatt underhåll.

Jag övergår nu till perspektiven för den kommunala ekonomin åren 1985–1986. Den särskilda arbetsgruppen om kommunernas ekonomi (KEA), vari ingår representanter för finans- och civildepartementen, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet, har under hösten 1983 gjort kalkyler över dels verksamhetens reala utveckling, dels den finansiella utvecklingen i kommunsektorn dessa år. Kalkylerna är att se som schablonmässiga räkneexempel och är inte avstämda mot utvecklingen inom andra sektorer av ekonomin. Kalkylerna har tidigare redovisats vid överläggningar mellan regeringen och företrädare för kommuner och landstingskommuner.

Befolkningsutvecklingen totalt och i olika åldersgrupper är av central betydelse för de krav som ställs på den kommunala verksamhetens volym och inriktning. Under 1980-talet kommer de befolkningsbetingade kraven på en ökning av den kommunala verksamheten att bli betydligt lägre än under 1960- och 1970-talen då befolkningstillväxten totalt sett var kraftig. I synnerhet gällde detta för den i sammanhanget betydelsefulla pensionärsgruppen. Detta framgår av tablån i det följande. Ökningen i den kommunala konsumtionen, som under 1970-talet uppgick till i genomsnitt ca 4 % per år, har under perioden 1980–1983 minskat till 2.6 %. För år 1984 beräknas volymökningen exkl. arbetsmarknadsåtgärder bli 1,4 %. KEA:s kalkyler över de krav som befolkningsförändringar, statliga beslut och vissa planer ställer, tyder, som jag strax återkommer till, på en konsumtionsutveckling om strax under 1 % per år under åren 1985 och 1986. Detta innebär en väsentlig omsvängning jämfört med tidigare år. Den snabba utbyggnaden av den kommunala verksamheten under 1960- och 1970-talen är dock i hög grad en effekt även av andra faktorer än befolkningsutvecklingen.

| Åldersgrupp           | Förändring i % |            |             |
|-----------------------|----------------|------------|-------------|
|                       | 1960-talet     | 1970-talet | 1980-talet* |
| 0- 6                  | +11,7          | -13,3      | - 6,1       |
| 7-19                  | - 7,3          | + 6,0      | -11,1       |
| 20-64                 | + 7,9          | + 1,4      | + 2,2       |
| 65-74                 | +22,7          | +18,3      | + 0,4       |
| 75-                   | +28,2          | +33,9      | +24,9       |
| Totalbefolkning. %    | + 7,1          | + 3,7      | + 0,4       |
| Dito i antal personer | +533 032       | +298 633   | +31 000     |

\* Enligt befolkningsprognosen i den kommande långtidsutredningen.

Totalbefolkningen kommer att vara i stort oförändrad under den period KEA:s kalkyler täcker. Utvecklingen varierar dock för olika åldersgrupper.

Samtliga åldersgrupper minskar under perioden 1983-1986 med undantag av åldersgrupperna 19-24 år och 65 år och äldre. Inom äldregruppen är ökningen snabbare för dem som är äldre än 75 år än för de yngre pensionärerna. Om standarden på kommunala verksamheten inte skall förändras innebär detta att relativt sett mindre resurser måste avsättas för grund- och gymnasieskolan. Däremot ökar kostnaderna för äldreomsorgen och vissa delar av sjukvården. För kommunsektorn innebär de totala krav som befolkningsutvecklingen ställer en ökning av verksamhetsvolymen under åren 1985 och 1986 med 0,2 % per år.

| Åldersgrupp | Förändring 1983-1986, % |
|-------------|-------------------------|
| 0- 6        | -1,2                    |
| 7-15        | -4,7                    |
| 16-18       | -9,9                    |
| 19-24       | 7,7                     |
| 25-64       | -0,4                    |
| 65-74       | 1,8                     |
| 75-         | 7,4                     |

KEA:s beräkningar över utvecklingen av den kommunala verksamheten beaktar även inverkan av andra faktorer än befolkningens storlek och åldersstruktur. För kommunerna beaktas effekterna av statsmakternas fattade beslut och andra bindningar samt vissa planer. Beräkningarna knyter i dessa delar nära an till de baskalkyler som utarbetats av de statliga långtidsutredningarna. För landstingskommunerna redovisas utvecklingen enligt de ekonomiska långtidsplanerna (LKELP 83). Beräkningarna görs på riksnivå och återspeglar således inte de variationer som förekommer mellan olika kommuner och landstingskommuner.

KEA:s kalkyler anger en total volymutveckling för den kommunala verksamheten (exkl. sysselsättningsskapande åtgärder) under åren 1985 och 1986 om strax under 1 % per år. Kommunerna beräknas därvid öka

verksamheten med 0,5 % per år och landstingskommunerna med 1 à 1,5 %. Preliminära uppgifter från landstingskommunernas nya långtidsplaner (LKELP 84) som kommer under våren 1984 tyder på en lägre volymökning för landstingskommunerna än enligt LKELP 83 som KEA:s kalkyler utgår från. Totala volymökningen skulle för landstingskommunerna i stort sett komma att bli lika stor som de krav befolkningsförändringarna ställer, dvs. strax under 1 % per år.

Det bör noteras att det i KEA-kalkylen inte har varit möjligt att beakta alla faktorer som kan komma att påverka konsumtionsutvecklingen i kommunsektorn. Vissa faktorer är svåra att kvantifiera och svåra att bedöma konsekvenserna av. I andra fall finns utredningsförslag m. m. som kan antas påverka den kommunala konsumtionen men som inte på nuvarande stadium kunnat beaktas i KEA:s beräkningar. Exempel på detta är svenskundervisning för invandrare samt flyktingomhändertagande.

**Total volymförändring i den kommunala verksamheten enl. KEA-kalkylen**

|                    | Volymförändring |            | varav p.g.a. befolkningsförändringar |            |
|--------------------|-----------------|------------|--------------------------------------|------------|
|                    | 1985            | 1986       | 1985                                 | 1986       |
| Kommuner           | 0,5             | 0,5        | -0,1                                 | -0,1       |
| Landstingskommuner | 1,3             | 1,2        | 0,8                                  | 0,8        |
| <b>Totalt</b>      | <b>0,8</b>      | <b>0,8</b> | <b>0,2</b>                           | <b>0,2</b> |

Sysselsättningsutvecklingen i kommunsektorn åren 1985 och 1986 mätt i antal personer beror av flera faktorer och kan inte anges med säkerhet. Osäkerheten sammanhänger med dels utvecklingen av den genomsnittliga arbetstiden, dels hur olika verksamhetsområden utvecklas volymmässigt. KEA anger därför ett intervall för sysselsättningsutvecklingen. För åren 1985 och 1986 bedöms sysselsättningen öka med 0 till 9 000 personer per år varav för kommunerna från - 3 000 till + 3 000 och för landstingskommunerna från + 3 000 till + 6 000. Av avgörande betydelse för den faktiska utvecklingen är de finansiella förutsättningarna för den offentliga sektorn. Kostnadsutvecklingen är därvid en central faktor.

De finansiella kalkylerna i den preliminära nationalbudget som gjorts i anslutning till finansplanen innebär en viss revidering i förhållande till KEA:s kalkyler. Avvikelserna är dock av mindre omfattning och KEA:s beräkningar för åren 1985 och 1986 illustrerar väl hur beroende den kommunala ekonomin är av hur priser och löner utvecklas. Två räkneexempel redovisas för åren 1984-1986 med antagande om olika inflationstakter i ekonomin. Räkneexemplen baseras i ena fallet på en pris- och lönekostnadsökning som för år 1984 i stort överensstämmer med den i finansplanen och som för åren 1985 och 1986 utgår från i genomsnitt 4 %. I det andra fallet bygger beräkningarna på en pris- och lönekostnadsökning om 7 % per år.

Som kalkylmässiga förutsättningar har vidare gällt den volymökning för konsumtionen som jag nyss redovisat och en oförändrad utdebitering. Beträffande statsbidragsgivningen för åren 1985 och 1986 har räknats med nu gällande regler vilket för vissa statsbidrag och ersättningar innebär att ingen pris- och löneuppräknings gjorts i KEA:s kalkyler. Däremot har den ökning av bidragsgivningen som följer av en volymökning beaktats. KEA-kalkylerna utgår vidare beräkningsmässigt från att det skatteunderlag som kommunerna har tillgodoräknat sig från juridiska personer år 1984 fortsätter att gälla. Jag återkommer i det följande till denna fråga i samband med de åtgärder jag ämnar föreslå för år 1985.

KEA har gjort beräkningar över dels det finansiella sparandet, dels förändringar i finansieringskapitalet. Finansiellt sparande är det begrepp som i nationalräkenskaperna används för att beteckna skillnaden mellan löpande inkomster och utgifter för ett visst år. Däremot ingår inte upplåning och amorteringar. Förändringen i finansieringskapitalet skiljer sig som begrepp från det finansiella sparandet genom att även nettoupplåningen inkluderas. Finansieringskapitalets förändring visar mera direkt det behov av anpassningsåtgärder, t.ex. kommunalskattehöjningar, anpassning av verksamhetsvolym, ökad upplåning, effektiviseringar m.m., som ställs.

Kalkylerna indikerar för åren 1985 och 1986 en tämligen stabil finansiell situation för kommunsektorn som helhet. Landstingskommunerna uppvisar ett positivt finansiellt sparande båda åren medan ett mindre underskott beräknas uppstå för kommunerna. Landstingskommunernas nyupplåning har under senare år i princip motsvarats av lika stora amorteringar. Någon nettoupplåning beräknas således i princip inte ske för landstingskommunala sektorn som helhet även om förhållandena varierar mellan enskilda landstingskommuner. Kommunerna har en genomsnittlig nettoupplåning i storleksordningen 2 à 2,5 miljarder kr. per år. Med förutsättningarna i KEA:s lågkostnadsalternativ kommer finansieringskapitalet för kommunerna att bli i stort sett oförändrat åren 1985 och 1986. I sammanhanget bör framhållas att regeringens mål är att skapa förutsättningar för en inflations-takt som understiger den som KEA-kalkylen baseras på, vilket skulle leda till gynnsammare förutsättningar för kommunsektorn.

KEA:s alternativa kalkyl utgår från schablonmässiga förutsättningar som överensstämmer med de som under tidigare år använts i KEA:s räkneexempel. Med den snabbare kostnadsutvecklingen (7 %) i detta alternativ försämras de finansiella perspektiven påtagligt. I förhållande till KEA:s lågkostnadsalternativ uppgår försämringen i finansiellt sparande till 6 miljarder kr. år 1985 och till 10 miljarder kr. år 1986. Även om skillnaderna i pris- och löneutveckling mellan alternativen således endast uppgår till 3 % för vardera året resulterar denna skillnad i väsentligt olika finansiellt läge för kommunsektorn och indirekt även för kraven på den statliga budgetpolitiken.

Detta är också en förklaring till de dystra finansiella utsikter för kommunsektorn som redovisades i fjolårets KEA-beräkningar. Jag vill således än en gång understryka vikten av att de nominella löneökningarna blir låga och att prisutvecklingen kan hållas tillbaka. Eftersom den svenska ekonomin ännu befinner sig i ett ansträngt finansiellt läge måste förutsättningarna att finansiera en utbyggnad av den kommunala verksamheten vara av avgörande betydelse vid en avvägning av den expansion som kan ske. Möjligheterna att öka sysselsättningen i den offentliga verksamheten blir därmed i hög grad beroende av att antiinflationsspolitiken lyckas.

De samhällsekonomiska förutsättningarna för utvecklingen i kommunsektorn i ett längre perspektiv kommer att tas upp av 1984 års långtidsutredning som blir klar under våren.

Redan i finansplanen angav regeringen vissa utgångspunkter som bör gälla för statsmakernas överväganden om den kommunala ekonomin inför år 1985. Jag upprepar nu dessa.

Utöver de öknings i transfereringarna till kommunsektorn som följer av automatiken och volymförändringarna i verksamheten medger det statsfinansiella läget inte några nya beslut om ökade statliga transfereringar till kommunsektorn för år 1985. I stället är det nödvändigt att ytterligare åtgärder vidtas för att begränsa den automatiska utgiftsökning för staten som annars tenderar att uppkomma. Samtidigt är det viktigt att vidta sådana åtgärder att de medel som därvid blir tillgängliga förs till de områden där de största behoven finns och där sysselsättningseffekten blir störst. Därvid bör bl. a. uppmärksammas att landstingskommunerna generellt sett har ett bättre finansiellt utgångsläge än kommunerna och att den finansiella utvecklingen i landstingskommunerna ter sig ljusare än i kommunerna även åren framöver.

I syfte att dämpa den automatiska tillväxten i statens transfereringar till kommunsektorn till vad som är förenligt med uppsatta mål för stabiliseringspolitiken kommer jag i det följande att föreslå vissa åtgärder. De medel som därvid frigörs bör i första hand användas för att främja sysselsättningen i kommunsektorn. Behoven av att finansiera förslag om nya utgifter inom vissa andra områden än kommunsektorn gör dock att en mindre del av de frigjorda resurserna bör avsättas för sådana ändamål. Jag avser att senare i annat sammanhang återkomma till regeringen i denna fråga.

Den automatiska ökningen av bl. a. statsbidragen till barnomsorg och social hemhjälp har år 1984 begränsats genom att uppräkningsknutits an till regeringens inflationsmål för detta år. Jag anser det nu befogat att också vidta förändringar för att begränsa den automatiska ökningen av skatteutjämningsbidraget till år 1985. De medel som därvid frigörs bör användas för att finansiera de åtgärder jag nyss nämnde. För att skapa likartade förutsättningar i inkomsthänseende för kommuner utom och inom skatteutjämningskommunerna kommer jag att föreslå åtgärder som innebär att även kommunerna utom skatteutjämningskommunerna får bidra här till.



I finansplanen aviserade jag att den kommunala beskattningen av juridiska personer bör avskaffas. Jag kommer i det följande att föreslå att kommunerna kompenseras för detta genom ett särskilt statsbidrag. För de kyrkliga kommunernas del föreslås att kyrkofonden tillförs vissa medel för att reducera de effekter som uppstår i samband med att beskattningen upphör.

Jag kommer vidare att föreslå en viss förstärkning av det extra skatteutjämningsbidrag som ges till kommuner som av olika skäl har kommit i ekonomiska svårigheter. Något riktat stöd därutöver av den karaktär som utgår under år 1984 bör däremot inte ges då förutsättningarna för att hålla tillbaka skattesatshöjningar i kommuner och landstingskommuner för år 1985 nu synes vara goda.

Mina förslag för år 1985 innebär sammantaget att de finansiella resurserna för kommunsektorn som helhet blir i stort sett oförändrade i förhållande till KEA:s kalkyler. De omfördelningar som görs mellan olika ändamål syftar till att uppnå gynnsamma effekter i sysselsättningshänseende och förstärka resurserna på vissa prioriterade områden.

## 2.2 Skatteutjämningen m. m.

De statliga transfereringarna till kommunsektorn kan, som jag tidigare nämnt, inte ökas totalt sett. Trots detta bör insatser göras i syfte att stimulera sysselsättningen och nå en mer balanserad utveckling i samhälls ekonomin. Detta bör åstadkommas genom en viss omfördelning av de medel som förs till kommunsektorn. I sammanhanget vill jag erinra om de budgetpolitiska riktlinjer som angetts för de statliga transfereringarna. Fortsatta åtgärder bör vidtas för att begränsa automatiken, minska detaljregleringen och öka schabloniseringen i bidragssystemen. Riksdagen har tidigare fattat beslut med denna inriktning för flera av de större statsbidragssystemen såsom för barnomsorg och social hemhjälp. Även för bidraget till psykiatrisk vård och ersättningar till sjukvårdshuvudmännen har övergivits tidigare ordning med en i princip automatisk uppräknings av bidragen baserad på en historisk kostnadsutveckling. F.n. pågår ett arbete som syftar till att förenkla de beräkningsmässiga grunderna även för dessa senare bidrag och ersättningar.

Ett av de beloppsmässigt största statsbidragen till kommunsektorn – skatteutjämningsbidraget – kännetecknas genom sin konstruktion fortfarande av en automatik som i vissa lägen kan leda till kraftiga ökningar av bidraget. I bidraget finns en bristande anpassning till den aktuella utvecklingen på så sätt att lönesummans förändring två år tidigare blir avgörande för bidragets storlek. Den parlamentariska kommitté som f.n. ser över skatteutjämningsystemet skall enligt direktiven bl. a. ta upp hur automatiken i detta bidrag skall kunna begränsas. Enligt direktiven kan det föranledda omprövning även av bidragssystemets grunder. Ett nytt system baserat

på skatteutjämningskommitténs förslag torde kunna träda i kraft först efter år 1986. I avvaktan härpå bör vissa åtgärder vidtas inom ramen för nuvarande system i syfte att minska skatteutjämningsbidragens ökningstakt till en nivå som bättre överensstämmer med målen för kostnadsutvecklingen i samhället. Därigenom kan också skapas utrymme för vissa insatser, i första hand för att främja sysselsättningen. De kommuner som på grund av hög egen skattekraft inte får skatteutjämningsbidrag bör i likhet med kommunerna inom skatteutjämnningen lämna sitt bidrag till de insatser som behöver göras. Jag återkommer strax till hur denna begränsning bör utformas för kommunerna utom skatteutjämnningen. Det ankommer på skatteutjämningskommittén att föreslå en mer permanent lösning av frågan om begränsning av automatiken.

Det ordinarie skatteutjämningsbidraget kan med nuvarande regelsystem och oförändrad utdebitering beräknas öka med ca 9 % från år 1984 till år 1985. Den kraftiga ökningen i jämförelse med den beräknade kostnadsutvecklingen för år 1985 sammanhänger med att skatteunderlagets ökning två år tidigare bestämmer bidragets storlek. Beräkningen, som av naturliga skäl vid denna tidpunkt är något osäker, baseras på en likartad utveckling av skatteunderlaget för kommuner och landstingskommuner utom och inom skatteutjämnningen. I syfte att begränsa skatteutjämningsbidragets ökningstakt till den nivå som ligger i linje med regeringens antiinflationspolitik föreslår jag följande åtgärder.

Grundgarantin bör minskas med en procentenhet för både kommuner och landstingskommuner. De spärregler som finns i systemet bör sänkas parallellt med en procentenhet. Som en följd härav kan bidraget beräknas öka med inemot 300 milj. kr. i stället för med 1 miljard kr. för år 1985.

För kommunerna kommer skatteutjämningsbidraget därutöver att minska med ca 430 milj. kr. beroende på att förslaget att ta bort den kommunala beskattningen av juridiska personer återverkar på skatteutjämningsbidraget. Som jag strax återkommer till bör dock kompensation ges för detta bortfall.

Som jag har redovisat kommer jag att föreslå ett särskilt statsbidrag som kompensation när den kommunala beskattningen av juridiska personer upphör. För kommunerna utom skatteutjämnningen bör detta statsbidrag minskas med 70 kr. per invånare. Detta belopp motsvarar den begränsning som sker för kommuner inom skatteutjämnningen räknat i kr. per invånare. Genom denna åtgärd minskar det kompensationsbidrag som annars skulle ha lämnats med inemot 200 milj. kr. för helår.

De åtgärder jag nu föreslagit innebär att samtliga kommuner och landstingskommuner utom Stockholms läns landstingskommun får bidra till finansieringen av de åtgärder som bör vidtas för att bl. a. främja sysselsättningen. Landstingskommunen i Stockholms län har å andra sidan relativt sett drabbats av ett större finansiellt bortfall än övriga kommuner och landstingskommuner till följd av de åtgärder som tidigare har genomförts ifråga om det kommunala skatteunderlaget från juridiska personer.

Åtgärdernas betydelse för utvecklingen av skatteutjämningsbidraget framgår av följande tablå.

**Det ordinarie skatteutjämningsbidragets utveckling 1984–1985**

|                                                                                                                                                                                                          | Bidrag, milj. kr. |       | Förändring |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------|------------|------|
|                                                                                                                                                                                                          | 1984              | 1985  | milj. kr.  | %    |
| <i>Kommuner</i>                                                                                                                                                                                          |                   |       |            |      |
| a) Nuvarande regelsystem                                                                                                                                                                                 | 6 259             | 6 819 | + 560      | +8,9 |
| b) Sänkning av grundgaranti och spärrregler med en procentenhet                                                                                                                                          | ..                | 6 415 | + 156      | +2,5 |
| c) Slutlig nivå inkl. den effekt som föranleds av den slopade kommunala beskattningen av juridiska personer och dess inverkan på medelskattkraften (bortfallet om ca 430 milj. kr. kompenseras särskilt) | ..                | 5 986 | – 273      | –4,4 |
| <i>Landstingskommuner</i>                                                                                                                                                                                |                   |       |            |      |
| a) Nuvarande regelsystem                                                                                                                                                                                 | 4 691             | 5 136 | + 445      | +9,5 |
| b) Sänkning av grundgaranti och spärrregler med en procentenhet                                                                                                                                          | ..                | 4 811 | + 120      | +2,6 |

De insatser som bör göras för att främja sysselsättningen kan ännu inte överblickas i sin helhet. Avsikten är att senare ta upp dessa frågor till en samlad bedömning utifrån de prognoser som då föreligger över utvecklingen i samhällsekonomin.

Förslaget att begränsa automatiken i skatteutjämningsbidraget, som brukar hänföras till de generella statsbidragssystemen, innebär inget ställningstagande mot en generalisering i statsbidragsgivningen. Tvärtom vill jag understryka vikten av att fortsätta på den inslagna vägen att minska detaljregleringen i bidragsgivningen. Målet att öka schabloniseringen uppnås inte enbart genom allmänna bidrag som skatteutjämningsbidraget utan är i hög grad relevant för de fortsatta förändringarna av de specialdestinerade bidragen.

### 2.3 Den kommunala beskattningen av juridiska personer

Riksdagen har vid överväganden om det statsfinansiella läget och den finansiella situationen i den kommunala sektorn för åren 1982, 1983 och 1984 beslutat om att dra in viss del av det kommunala skatteunderlaget från juridiska personer i samband med utbetalning av kommunalskattemedel. I

<sup>12</sup> Riksdagen 1983/84. 1 saml. Nr 133

tydlighetens intresse bör sägas att kommunalskatten under dessa år fortfarande tas ut i full omfattning av företagen. Innebörden av indragningarna är att kommunalskattemedlen inte till fullo utbetalas till kommunsektorn. Indragningarna leder därför till en finansiell förstärkning av statsbudgeten.

Under år 1984 uppbär kommunerna inkomster motsvarande 40 % av skatteunderlaget från juridiska personer och de kyrkliga kommunerna 80 %. För landstingskommunerna är underlaget helt borta. Lagreglerna härom är tidsbegränsade till år 1984.

I sammanhanget vill jag erinra om den tidigare behandlingen av den kommunala beskattningen av juridiska personer. I företagsskatteberedningens slutbetänkande från år 1977 föreslogs som förstahandsalternativ en helt statlig beskattning efter en enhetlig statsskattesats. Kommunal-ekonomiska utredningen (KEU 76) föreslog i sitt slutbetänkande vissa följdåtgärder om man önskade genomföra företagsskatteberedningens huvudalternativ. Utgångspunkten var därvid att åtminstone övergångsvis finna ett enkelt system att kompensera kommunsektorn för bortfallet.

I prop. 1978/79: 95 om den kommunala ekonomin uttalades beträffande den kommunala taxeringen av juridiska personer att ett antal viktiga frågor måste beredas mer i detalj innan ett konkret förslag till beslut kunde föreläggas riksdagen. Bl.a. behövde verkningarna av förslaget i skattnetralitetshänseende utredas, liksom behovet av följdändringar i skattelagstiftningen och konsekvenser för skatteadministrativa organisationen. Mot denna bakgrund lämnades frågan om hur kommuner och landstingskommuner skulle kompenseras för en eventuell reform utan ställningstagande.

I finansutskottets betänkande (FiU 1978/79: 35) över prop. 1978/79: 95 uttalades att frågan om de juridiska personernas beskattning borde utredas vidare. Finansutskottet var enigt i frågan.

Med anledning härav inledde våren 1980 en arbetsgrupp en översyn av den kommunala beskattningen av juridiska personer. I gruppen ingick representanter för dåvarande ekonomi-, budget- och kommundepartementen, ombudet i mellankommunala skatterätten samt kommun- och landstingsförbunden. Visst underlagsmaterial togs fram men arbetet avslutades inte.

I prop. 1982/83: 90 på våren 1983 tog jag upp frågan i anslutning till förslaget att för år 1984 bibehålla den indragning av det kommunala skatteunderlaget från juridiska personer som gällde för år 1983. Mot bakgrund av bl. a. aktuella förslag på företagsbeskattningens område aviserade jag att frågan om den kommunala beskattningen av juridiska personer skulle utredas. Därefter har frågan beretts vidare inom finansdepartementet.

Den kommunala beskattningen av juridiska personer medför problem i flera hänseenden. Den medför ett betydande arbete för både de skattskyldiga och beskattningsmyndigheterna. Möjligheten att inom ramen för en fortsatt kommunal taxering väsentligt förenkla regelsystemet måste be-

tecknas som liten. Vissa lättnader skulle visserligen kunna åstadkommas om lagstiftningen ändrades så att mindre taxeringsavvikelser kunde hänföras till endast en kommun – exempelvis hemortskommunen – och inte som nu till samtliga kommuner där verksamheten bedrivs. Det grundläggande problemet skulle emellertid – så länge som fördelningen inte görs helt schablonmässigt – kvarstå i stort sett oförändrat. Därtill kommer att den kommunala beskattningen påverkar företagens val av lokaliseringsort vilket medför olämpliga effekter ur regionalpolitisk synpunkt.

Den kommunala taxeringen av juridiska personer bör således avskaffas och företagsbeskattningen göras helt statlig. Härigenom kan stora administrativa vinster uppnås – inte minst hos företagen. För att stabilisera kommunernas ekonomiska situation och ge rimliga planeringsförutsättningar bör sloandet av den kommunala företagsbeskattningen åtföljas av viss kompensation till kommunerna och de kyrkliga kommunerna. Ingen kompensation bör lämnas till landstingskommunerna som under åren 1983 och 1984 inte har haft något skatteunderlag från juridiska personer. Detta ställningstagande baseras också på att den begränsade finansiella ram som finns för statliga åtgärder bör styras dit behoven är störst. Landstingskommunerna har, som jag tidigare nämnt, ett bättre finansiellt utgångsläge och vidare ter sig den finansiella utvecklingen enligt KEA:s kalkyler ljusare än i kommunerna. Jag har i mitt ställningstagande även beaktat att kommunerna har särskilda kostnader för att skapa förutsättningar för det lokala näringslivet bl. a. i fråga om infrastrukturen.

Eftersom syftet med att slopa den kommunala beskattningen av juridiska personer inte är att ge skattelättnader för företagen krävs justeringar av skattesatser m. m. vid den statliga taxeringen. Från lagteknisk synpunkt blir dessa ändringar tämligen omfattande. Inom finansdepartementet har påbörjats en genomgång av de justeringar som bör göras. Avsikten är att en proposition skall kunna lämnas till riksdagen i höst. De nya reglerna för en helt statlig beskattning av juridiska personer bör för företag med kalenderår som räkenskapsår träda i kraft inkomståret 1985, dvs. taxeringsåret 1986. Eftersom detta får automatisk verkan på utbetalningarna av kommunalskattemedel och skatteutjämningsbidrag först fr. o. m. år 1987 måste en särskild reglering ske rörande förskotten för åren 1985 och 1986 samt skatteutjämningsbidragen för dessa år. En sådan är också nödvändig med hänsyn till företag med brutna räkenskapsår.

Innan jag redovisar omfattningen av kompensationen till kommunerna och dess tekniska utformning vill jag som en allmän bakgrund belysa de finansiella konsekvenserna av en återgång till en fullständig kommunal beskattningsrätt av juridiska personer resp. en helt slopad beskattning.

Indragningen av kommunalt skatteunderlag från juridiska personer motsvarar med för år 1984 beslutade regler 6,3 miljarder kr. jämfört med ett läge med full kommunal beskattning. Rent matematiskt motsvarar den totala indragningen 1:65 kr./skr.

## Indragning under år 1984 jämfört med ett läge utan indragning

|                    | Under år 1984<br>indraget skatte-<br>underlag från<br>juridiska per-<br>soner | Intäktsminskning för<br>kommunsektorn<br>p.g.a. indragningen |                                  |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|----------------------------------|
|                    |                                                                               | Milj.<br>kr.*                                                | Dito ut-<br>tryckt i<br>kr./skr. |
| Kommuner           | 60 %                                                                          | 2 932                                                        | 0: 77                            |
| Landstingskommuner | 100 %                                                                         | 3 348                                                        | 0: 96                            |
| Kyrkliga kommuner  | 20 %                                                                          | 42                                                           | 0: 01                            |
| <b>Summa</b>       |                                                                               | <b>6 322</b>                                                 | <b>1: 65</b>                     |

\*Sammanlagd minskning av förskott och skatteutjämningsbidrag vid oförändrad utdebitering.

I praktiken har den sammanlagda utdebiteringshöjningen under åren 1982, 1983 och 1984 betydligt understigit det belopp som motsvaras av skatteunderlagsindragningen. Sålunda uppgick utdebiteringshöjningen från år 1981 till år 1984 till 0: 75 kr./skr. Detta har varit möjligt bl. a. genom att den kommunala volymexpansionen dragits ned och att kommuner och landstingskommuner i sina budgetar för år 1984 utgår från en lägre ökningstakt i fråga om kostnaderna och från en inflationstakt som ligger i linje med de av regeringen uppsatta målen.

Indragningen har relativt sett varit större för kommuner utom skatteutjämningen. Dessa har också höjt utdebiteringen i högre grad än de kommuner som får skatteutjämningsbidrag vilket framgår av följande uppställning. Det bör här också noteras att den senaste skatteutjämningsreformen, som innebar ökade tillskott till skatteutjämningskommunerna, genomfördes under perioden 1980–1982.

|                                     | Total ut-<br>debitering<br>1984* | Nuvarande<br>indragning<br>uttryckt<br>i kr./skr.** | Reellt förverk-<br>ligad utdebi-<br>teringshöjning<br>1981–1984** |
|-------------------------------------|----------------------------------|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| <i>Kommuner</i>                     | <i>16: 01</i>                    | <i>0: 77</i>                                        | <i>0: 28</i>                                                      |
| varav                               |                                  |                                                     |                                                                   |
| inom skatteut-<br>jämningen         | 16: 36                           | 0: 64                                               | 0: 17                                                             |
| utom skatteut-<br>jämningen         | 15: 10                           | 1: 04                                               | 0: 50                                                             |
| <i>Landstingskommuner</i>           | <i>13: 20</i>                    | <i>0: 96</i>                                        | <i>0: 38</i>                                                      |
| varav                               |                                  |                                                     |                                                                   |
| inom skatteut-<br>jämningen         | 12: 83                           | 0: 82                                               | 0: 20                                                             |
| Stockholms läns<br>landstingskommun | 14: 50                           | 1: 43                                               | 1: 00                                                             |

\* Exkl. de landstingsfria kommunerna Göteborg, Malmö och Gotland. Vid uträkning av medelvärdena har det totala skatteunderlaget (= summan av skatteunderlag för förskott och tillskott av skatteunderlag) använts som vägningsstal.

\*\* Utdebiteringen angiven i förhållande till skatteunderlaget (förskott och tillskott av skatteunderlag) för resp. grupp.

För kommunsektorn som helhet förstärktes det finansiella läget betydligt mellan åren 1981 och 1982. Detta gäller främst landstingskommunerna som redan i utgångsläget hade en starkare finansiell ställning än kommunerna. För Stockholms läns landstingskommun som inte omfattas av skatteutjämningen försämrades dock det finansiella läget.

**Finansieringskapitalet i % av externa utgifter 1981 och 1982**

|                                           | 1981        | 1982        |
|-------------------------------------------|-------------|-------------|
| Kommuner inom skatteutjämningssystemet    | 14,5        | 15,3        |
| Kommuner utom skatteutjämningssystemet    | 9,3         | 10,1        |
| <b>Samtliga kommuner</b>                  | <b>12,5</b> | <b>13,7</b> |
| Landstingskommuner inom skatteutjämnings- |             |             |
| systemet                                  | 21,8        | 24,1        |
| Stockholms läns landstingskommun          | 17,5        | 15,4        |
| <b>Samtliga landstingskommuner</b>        | <b>20,8</b> | <b>21,9</b> |

För år 1983 föreligger endast ett fåtal bokslut. Tillgängliga prognoser pekar dock på att den finansiella styrkan inte torde minska.

Ett avskaffande av den kommunala beskattningen utan åtföljande kompensation för kommunerna skulle innebära en ytterligare begränsning av inkomsterna år 1985 med ca 2 miljarder kr. motsvarande ca 0:50 kr./skr. Av bortfallet är, som jag tidigare nämnt, ca 430 milj. kr. hänförligt till skatteutjämningsbidraget till kommunerna. För de kyrkliga kommunerna kan det finansiella bortfallet för år 1985 beräknas till ca 170 milj. kr.

Jag övergår nu till utformningen av den kompensation som bör ges i samband med att den kommunala beskattningen av juridiska personer tas bort fr. o. m. år 1985.

Vid utformningen av kompensationen till kommunerna har inriktningen varit att finna en metod vars resultat väl ansluter till vad den enskilda kommunen får i inkomster från juridiska personer i dagsläget. Därvid beaktas även att kompensation bör ges för de effekter som uppstår på skatteutjämningsbidraget till kommunerna. Metoden, som jag nu mer i detalj kommer att redogöra för, baseras på vad resp. kommun erhåller i genomsnitt i inkomster från juridiska personer under den närmaste femårsperioden som föregår omläggningen. Skälet till att kompensationen bör baseras på ett genomsnitt för flera år är de betydande variationer i skatteunderlaget som förekommer i den enskilda kommunen mellan olika år.

Kommunernas skatteinkomster från juridiska personer består av dels förskott för inkomståret, dels slutavräkning, dvs. skillnaden mellan den slutliga skatten och det förskott som erhöles två år tidigare.

Kompensationen för *förskottet* bör beräknas på följande sätt:

För resp. kommun som för bidragsåret 1985 ligger utanför skatteutjämningsystemet beräknas ett genomsnitt för de juridiska personernas andel av de fysiska personernas skatteunderlag under taxeringsåren 1980–1984.

Vid beräkningen av genomsnittet skall skatteunderlaget från juridiska personer samtliga år korrigeras till 40 % och skatteunderlaget från fysiska personer likaledes samtliga år till 100 %. För kommunerna inom skatteutjämningen beräknas kompensationen utifrån den andel som gäller i genomsnitt för riket. Denna andel korrigeras med förhållandet mellan den för resp. kommun tillförsäkrade skattekraften och medelskattekraften.

Den sålunda framräknade andelen appliceras – för kommuner utanför skatteutjämningsystemet – på resp. kommuns skatteunderlag från fysiska personer enligt 1984 års taxering. För kommuner inom skatteutjämningsystemet skall den framräknade andelen i stället appliceras på medelskattekraften för fysiska personer och multipliceras med resp. kommuns folkmängd den 1 januari 1984. Därefter skall det framräknade antalet skattekrönor multipliceras med kommunens skattesats för år 1984.

Det sålunda framräknade beloppet i kronor utgör kommunens årliga kompensation. Utbetalning sker med en tolfedel varje månad i samband med utbetalningen av kommunalskattemedel.

Slutavräkningen varierar kraftigt mellan olika år och mellan olika kommuner. I snitt för riket uppgår den till ca 15 % av förskottet. Kompensation för bortfall av slutavräkningen blir aktuell först år 1987. Frågan om kompensation för slutavräkningen bör därför avgöras senare. För de år som kommunerna tidigare erhållit förskott utgår slutavräkning på sedvanligt sätt vilket innebär att slutavräkning enligt tidigare regler erhålls såväl år 1985 som år 1986.

Kompensationsbidraget till kommunerna kan beräknas till 2 miljarder kr. vilket ungefär motsvarar det bortfall av inkomster som uppstår till följd av avskaffandet av beskattningsrätten jämfört med 1984 års regler. Emellertid bör som jag tidigare nämnt kompensationen i viss mån reduceras för kommuner utom skatteutjämningen. Denna reduktion bör ske med 70 kr. per invånare. Därmed beräknar jag sammantaget att reduktionen kommer att uppgå till ca 200 milj. kr.

Jag vill i sammanhanget nämna att andra kompensationsmetoder övervägts. Den utformning av kompensationen jag nyss föreslagit har den fördelen att den övergångsåret väl ansluter till vad resp. kommun erhåller med nu gällande regler. Det bör dock uppmärksammas att en permanentning av kompensationen enligt den beskrivna modellen på längre sikt kan leda till orättvisor eftersom företagens lokalisering inte är statisk utan ändras över tiden.

De kyrkliga kommunerna bör ges viss kompensation via tillskott av medel till kyrkofonden. Chefen för civildepartementet återkommer strax till denna fråga.



## 2.4 Övriga frågor

Avslutningsvis vill jag redovisa min syn i två frågor som aktualiserats under senare tid. Det gäller dels införande av enhetliga regler i den kommunala redovisningen, dels höjningar av de kommunala taxorna i perspektivet av målet att få ned inflationen. Till sist tar jag också upp en fråga som gäller den kommunala skattesats som bör tillämpas vid beräkning av preliminär skatt.

### *Enhetliga redovisningsprinciper*

Behovet av mera enhetliga redovisningsprinciper i kommuner och landstingskommuner har aktualiserats i flera sammanhang.

Riksdagen har med anledning av en motion gett regeringen tillkänna (FiU 1983/84: 45, rskr 397) att den bör ta initiativ till att på lämpliga sätt undersöka möjligheterna att införa enhetligare redovisningsregler för kommunerna. Avsaknaden av enhetliga redovisningsregler anges försvåra jämförelser mellan olika kommuner. Vidare anges att det är angeläget att informationen om kommunernas verksamhet kan spridas på ett enkelt sätt t.ex. genom förbättrade årsredovisningar till olika intressenter. Riksdagen pekar på den bokföringsförordning som införts för den statliga förvaltningen vilken i stort ansluter till bokföringslagen. En liknande enhetlighet på den kommunala sidan anges vara önskvärd. Detta skulle främja kommunernas möjligheter att få en bättre kontroll över sin verksamhet och att vidta effektivitetsförbättrande åtgärder.

Liknande synpunkter har framförts från riksrevisionsverket och från kommunala revisorer.

Kommunalekonomiska utredningen (KEU 76) och den kommunala grundgarantiutredningen (KGU) fick också i sitt arbete erfara de problem den bristande enhetligheten gav upphov till vid jämförelser mellan olika kommuner. Det gällde bl. a. skilda principer för periodisering av inkomster och utgifter, skilda värderingsprinciper för tillgångar och skulder och skilda redovisningsprinciper.

Jag delar uppfattningen att en större enhetlighet är önskvärd. I ett läge då den statliga detaljregleringen avtrappas är det angeläget att redovisningen i olika kommuner är jämförbar. En minskad detaljreglering från statens sida är, som jag framfört i olika sammanhang, viktig för att skapa förutsättningar för ett rationellt resursutnyttjande. Samtidigt måste en minskad detaljreglering åtföljas av förbättrade möjligheter från statsmakternas sida att följa upp utvecklingen och göra rättvisande jämförelser mellan olika kommuner och landstingskommuner. Även det samhällsekonomiska läget med begränsat utrymme för expansion av kommunal verksamhet gör det angeläget att på ett mer tillförlitligt sätt än f. n. följa upp och utvärdera olika kommunala verksamhetsområden.

Enligt vad jag erfarit har Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet nyligen startat ett gemensamt utvecklingsprojekt som syftar till en enhetligare och enklare kommunal redovisning. Översynen kan komma att utmynna i ett förslag till redovisningsreglemente som kommuner och landstingskommuner rekommenderas att anta. Vidare kommer ett närmande till företagsekonomiska redovisningsprinciper att studeras och övervägas. Resultatet av översynen torde föreligga under år 1985 varefter ett genomförande kan påbörjas.

Jag vill också nämna att Landstingsförbundet nyligen avgivit en rekommendation till landstingen om förändringar i budget- och redovisningssystemen (L-planen) så att dessa på ett bättre sätt skall uppfylla de nya krav som ställs. På motsvarande sätt har kommunförbundet nyligen gett ut riktlinjer för kommunernas kapitalredovisning.

I avvaktan på resultatet av kommunförbundens gemensamma projekt bör enligt min mening ingen åtgärd vidtas från statsmakternas sida. Jag vill dock betona vikten av att det av förbunden igångsatta utvecklingsprojektet ges en sådan inriktning att de önskemål som framförts från statsmakterna kan tillgodoses. I denna fråga har jag samrått med chefen för civildepartementet.

#### *De kommunala taxorna*

Det är viktigt att alla sektorer i samhället, även kommunerna, medverkar för att målet att få ned kostnadsutvecklingen skall kunna förverkligas. I detta sammanhang har frågan uppstått om bl. a. vilka höjningar av de kommunala taxorna som är förenliga med denna övergripande målsättning och statsmakternas ansvar för att den kommunala avgiftssättningen följer centralt uppsatta riktlinjer. Med anledning härav vill jag anföra följande.

Ett framträdande drag i den kommunala självstyrelsen är beskattningsrätten och rätten att ta ut avgifter i enlighet med vissa grundläggande principer. Det ankommer sålunda på resp. kommun att själva avgöra hur mycket av en viss verksamhet som skall finansieras via kommunalskatten och hur mycket som skall finansieras via avgifter. Avgifterna får dock aldrig sättas högre än vad som behövs för att täcka de kostnader som verksamheten för med sig (den s.k. självkostnadsprincipen).

Jag har noterat att kommunförbundet uttalat sig för en begränsning av taxehöjningarna för år 1984 med hänsyn till den hyresöverenskommelse som träffats. Jag vill också erinra om att statens pris- och kartellnämnd (SPK) utövar viss övervakning över förändringarna i de kommunala taxorna.

Mot bakgrund av önskemålet att minska automatiken i kostnadsutvecklingen har SPK på regeringens uppdrag nyligen gjort en undersökning av indexbindningar på olika områden i den privata och offentliga sektorn. Kartläggningen visar att konsumentprisindex ofta tillämpas för att reglera olika taxor och avgifter på det kommunala området.

Enligt vad jag har erfårit har Svenska kommunförbundet inlett en diskussion med SPK om hur en alternativ taxereglering kan se ut. Därvid har förbundet åtagit sig att verka för en icke slentrianmässig användning av konsumentprisindex vid taxereglering. Det är min förhoppning att dialogen mellan kommunförbundet och SPK i dessa frågor skall fortgå.

Man torde kunna utgå från att de beslut om taxehöjningar som måste tas i resp. kommun görs med beaktande av både de samhällsekonomiskt betingade kraven och de krav som följer av den situation som föreligger i det enskilda fallet. De avvägningar som görs kan naturligtvis innebära att man i en viss enskild fråga på ett visst område kommer till ett annat resultat än vad en strikt tillämpning av en centralt fastställd princip skulle ha inneburit. Den kommunala självstyrelsen kan således mycket väl leda till beslut i en enskild kommun på ett visst område som inte står i överensstämmelse med statsmakternas intentioner. Samtidigt har under senare år kunnat skönjas en ökad lyhördhet från kommunernas sida när det gäller anpassning till de krav som ställs upp för den ekonomiska politiken. Det är fråga om ett samspel mellan stat och kommun där de viktigaste frågorna tas upp vid de årligen återkommande överläggningarna om den kommunala ekonomin mellan regeringen och representanter för kommuner och landstingskommuner. Denna form av samspel ligger helt i linje med strävan att inte styra den kommunala sektorn genom detaljreglering.

I sammanhanget vill jag också erinra om de direktiv stat-kommunberedningen (C 1983: 02) har i fråga om att se över de statliga författningsbestämmelser som reglerar avgiftsfinansieringen av kommunal verksamhet. Synpunkter har vid skilda tillfällen förts fram om bl. a. att företagsekonomiska principer bör kunna läggas till grund för taxesättningen. Ett utredningsarbete har enligt vad jag erfårit påbörjats inom stat-kommunberedningen i syfte att kartlägga och analysera de administrativa och institutionella hinder som finns för en mera aktiv kommunal avgiftspolitik.

#### *Kommunal skattesats vid beräkning av preliminär skatt*

Jag skall till sist ta upp en fråga som aktualiserats av riksskatteverket (RSV) och som gäller tillämpningen av skattesatserna för de kommunala inkomstskatterna (kommunalskatt, landstingsskatt och församlingsskatt) vid beräkningen av preliminär skatt enligt uppbördslagen (1953: 272), UBL. Bestämmelser om detta finns f. n. både i UBL, kommunallagen (1977: 179), KomL, och lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfundigheter. Bestämmelserna i de båda sistnämnda lagarna om budgetens och skattesatsernas fastställande är i korthet följande.

Budgeten skall regelmässigt fastställas årligen före utgången av november månad. Om budgeten på grund av särskilda förhållanden inte kan fastställas inom denna tid, skall fullmäktige ändå fastställa skattesatsen före november månads utgång. Budgeten skall sedan fastställas under december månad. Om det finns särskilda skäl får fullmäktige då också

fastställa annan skattesats än den tidigare bestämda. Dessa bestämmelser finns i 4 kap. 4 § KomL och 6 kap. 4 § lagen om församlingar och kyrkliga samfälligheter.

I dessa två lagar (6 kap. 2 § resp. 8 kap. 2 §) ges också föreskrifter om att skattesatsen skall tillämpas vid beräkning av det följande årets preliminära och slutliga skatt enligt UBL och hur det skall förfaras när ett nytt beslut om skattesats meddelats i december månad. I ett sådant fall skall den preliminära skatten beräknas med hänsyn till den först fastställda skattesatsen och den skattesats som fastställts i december månad tillämpas vid debiteringen av den slutliga skatten.

RSV har i en skrivelse till regeringen den 7 februari 1984 med därvid fogad promemoria påpekat, att föreskrifterna om att den preliminära skatten – när två skattesatser fastställts – skall beräknas med hänsyn till den skattesats som först bestämts medför inte önskvärda konsekvenser. Eftersom den först bestämda skattesatsen vanligen är lägre än den som skall tillämpas vid debiteringen av slutlig skatt blir resultatet att de skattskyldiga i onormalt stor utsträckning påförs kvarstående skatt och kvarskatteavgift. Följden blir också den att kommunernas och församlingarnas förskott av kommunal inkomstskatt beräknas på grundval av en högre skattesats än som tillämpas i fråga om den preliminära skatt som betalas för det år förskottet avser.

Det skulle enligt RSV:s mening i praktiken nästan alltid vara möjligt att grunda beräkningen av preliminär skatt på de skattesatser som fastställs i december månad. RSV kan nämligen numera klara av att i tid bestämma bl. a. tillämpliga skattetabeller för preliminär A-skatt om verket får föreskrivna rapporter om skattesatserna under första hälften av december månad. RSV hemställer därför att bestämmelserna ändras så att den skattesats som först fastställts behöver användas bara om beslutet i december om ändrad skattesats meddelas så sent att det inte kan beaktas vid beräkningen av den preliminära skatten.

För egen del får jag anföra följande.

Frågan vilken skattesats som skall tillämpas gäller i praktiken RSV:s möjligheter att, med hänsyn till senast bestämda skattesats, på skattsedlarna för preliminär A-skatt ange vilken tabell för skatteavdrag som den skattskyldiges arbetsgivare skall tillämpa. Den gäller också verkets möjligheter att i tid få in dessa tabelluppgifter i det s.k. skatteförfrågningsregistret, som en arbetsgivare kan använda sig av i stället för att avkräva arbetstagarna skattsedlarna. Beräkningen av preliminär B-skatt berörs däremot inte. Skattsedlarna avseende sådan skatt skall utsändas senast den 25 februari under inkomståret och ett beslut om ändrad skattesats hinner därför alltid beaktas. Bestämmelse om att debiteringen av preliminär B-skatt med ledning av preliminär taxering skall ske med hänsyn till den skattesats som gäller för inkomståret finns dessutom i 25 § UBL.

Det är naturligtvis angeläget att bestämmelserna om tillämplig skattesats

är utformade så att tabelluppgifterna på skattsedlarna och i skatteförfrågningsregistret så långt möjligt är grundade på de senast fastställda skattesatserna. En sådan ordning kan man få genom att ändra nuvarande bestämmelser i 6 kap. 2 § KomL och 8 kap. 2 § lagen om församlingar och kyrkliga samfälligheter så att den först fastställda skattesatsen skall tillämpas bara om den nya skattesatsen fastställts så sent i december månad att den inte kan beaktas.

Bestämmelserna om tillämplig skattesats vid beräkning av preliminär skatt är emellertid av rent uppbördsteknisk natur och har därför sin rätta plats i UBL. Som jag redan nämnt finns föreskrift om skattesats vid debitering av B-skatt i 25 § UBL. Bestämmelser om skattesats vid debitering av slutlig skatt finns vidare i 27 § samma lag. En föreskrift om vad som skall gälla i fråga om skattesats vid bestämmandet av preliminär A-skatt bör i överensstämmelse med detta tas in som ett tillägg till bestämmelserna om skattetabell i 24 § 1 mom. UBL. I enlighet med vad jag sagt tidigare bör föreskriften innebära att den först fastställda skattesatsen tillämpas bara om den nya skattesatsen fastställts så sent i december månad att den inte kan beaktas.

Jag föreslår att 24 § 1 mom. UBL kompletteras med en bestämmelse av detta slag. Därmed kan nuvarande föreskrifter om skattesatser i 6 kap. 2 § andra och tredje styckena KomL samt 8 kap. 2 § andra och tredje styckena lagen om församlingar och kyrkliga samfälligheter utgå. Jag har i denna fråga samrått med chefen för civildepartementet.

Ändringen i UBL är av så enkel beskaffenhet att ett yttrande från lagrådet inte behöver inhämtas.

### 3 Anslagsfrågor för budgetåret 1984/85

#### SJUNDE HUVUDTITELN

#### E. Bidrag och ersättningar till kommunerna

##### E.2. Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m.

|         |         |                |
|---------|---------|----------------|
| 1982/83 | Utgift  | 10 226 096 078 |
| 1983/84 | Anslag  | 10 811 000 000 |
| 1984/85 | Förslag | 11 121 000 000 |

I prop. 1983/84: 100 (bil. 9 s. 108) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet till Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m. beräkna ett förslagsanslag av 10 811 000 000 kr. Jag anholder nu att få ta upp denna fråga.

Skatteutjämningsbidrag utgår till kommuner och landstingskommuner. I Stockholms län finns därutöver ett inomregionalt skatteutjämningsssystem. Genom en särskild lag ges Stockholms läns landstingskommun befogenhet att lämna bidrag och lån till kommuner inom landstingsområdet, i den mån det behövs för att främja skatteutjämning mellan kommunerna.

För de kyrkliga kommunerna finns ett internt inomkyrkligt utjämnings-system som främst finansieras genom en allmän kyrkoavgift.

En parlamentarisk utredning ser f. n. över skatteutjämningsystemet. Översynen skall utgå från att ramen för skatteutjämningsbidragen inte kan göras större. Därutöver skall utredningen bl. a. ta upp hur automatiken i bidragen skall kunna begränsas.

Utöver ordinarie skatteutjämningsbidrag ges extra skatteutjämningsbidrag till kommuner som av olika skäl har kommit i ekonomiska svårigheter. Bidraget har tidigare utgått med ca 100 milj. kr. per år. För år 1984 minskades bidragsramen till 85 milj. kr. med hänsyn till att separata stöd infördes för bidrag till kostnader för outhyrda lägenheter. Stödet för outhyrda lägenheter har senare förlängts. Antalet kommuner som erhöll extra skatteutjämningsbidrag minskades från 71 år 1983 till 50 år 1984. I flera fall har bidragen varit relativt små och inte av avgörande betydelse för kommunen.

Ett särskilt stöd om 300 milj. kr. gavs under år 1984 till kommuner och landstingskommuner för att undvika kraftiga skattehöjningar i de finansiellt sett sämst ställda kommunerna och landstingskommunerna. Med hänsyn till bl. a. att det finansiella läget i kommunsektorn nu ter sig mer stabilt erfordras enligt min mening inget motsvarande stöd under år 1985. Där- emot bör en något högre ram än under år 1984 anslås för extra skatteutjämningsbidrag. Ramen bör för år 1985 höjas med 25 milj. kr. till 110 milj. kr. och medlen tas i anspråk endast i synnerligen angelägna fall.

Ansökan om extra skatteutjämningsbidrag skall inges senast den 31 mars året före bidragsåret.

Jag övergår nu till beräkningen av anslaget för budgetåret 1984/85. Medelsbehovet under detta budgetår avser bidrag som utbetalas under andra hälften av år 1984 och första hälften av år 1985. Jag har i beräkningarna beaktat dels inverkan på skatteutjämningsbidraget av att upphäva den kommunala beskattningen av juridiska personer dels de förslag till förändring av grundgaranti och spärregler som jag tidigare redogjort för.

Ordinarie skatteutjämningsbidrag uppgår under år 1984 till sammanlagt 10 950 milj. kr. Bidragen under år 1985 är beroende av den fortsatta utvecklingen av skatteunderlaget och av de kommunala skattesatserna för samma år. Skatteutjämningsbidraget för år 1985 är vidare avhängigt av de skattekraftsgarantier för kommuner och landstingskommuner som framkommer vid omräkning under sommaren 1984 av åldersstrukturfaktorerna. Kostnaderna kan alltså inte nu beräknas med säkerhet. Om man utgår från 1984 års skattesatser och antar en viss höjning av skatteunderlaget samt att

åldersstrukturen m. m. i kommuner och landstingskommuner är densamma som för år 1984 kan motsvarande bidrag för år 1985 beräknas till 10 797 milj. kr. Som tidigare nämnts utgår därutöver 385 milj. kr. i extra skatteutjämningsbidrag under 1984. För år 1985 har jag föreslagit att 110 milj. kr. utgår för detta ändamål. Hälften av beloppen för resp. kalenderår 1984 och 1985, 11 121 milj. kr., utbetalas under budgetåret 1984/85. Jag förordar att anslaget förs upp med detta belopp.

### **E.3. Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen**

Nytt anslag (förslag) 900 000 000

I samband med att den kommunala beskattningsrätten av juridiska personer upphör bör, som jag tidigare anfört, ett bidrag ges till kommunerna som kompensation för det intäktsbortfall som uppstår. Bidraget beviljas utan ansökan. För år 1985 kan bidraget beräknas komma att uppgå till ca 1 800 milj. kr. Jag har därvid även tagit hänsyn till den avräkning om 70 kr. per invånare som bör ske för kommuner som inte erhåller skatteutjämningsbidrag. Hälften av beloppet för kalenderåret 1985, dvs. 900 milj. kr., kommer att utbetalas under budgetåret 1984/85. Jag förordar att anslaget förs upp med detta belopp.

## **4 Upprättade lagförslag**

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m.,
2. lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag,
3. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272),
4. lag om ändring i kommunallagen (1977: 179),
5. lag om ändring i lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter.

Förslagen under 4 och 5 har upprättats i samråd med chefen för civildepartementet.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1.1*.

## 5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen  
*dels* föreslår riksdagen att

1. antaga lagförslagen,
2. till *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 11 121 000 000 kr.,
3. till *Bidrag till kommunerna med anledning av avskaffandet av kommunala företagsbeskattningen* för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 000 kr.,

*dels* bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag nu har anfört om

4. den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn, m. m.,
5. enhetliga redovisningsprinciper för kommuner och landstingskommuner,
6. de kommunala taxorna.



## 1 Förslag till

### Lag om ändring i lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m. m.

Härigenom föreskrivs att i lagen (1982: 221) med särskilda bestämmelser angående det kommunala skatteunderlaget m.m. skall införas två nya paragrafer, 1 b och 5 §§, av nedan angivna lydelse.

#### *Nuvarande lydelse*

#### *Föreslagen lydelse*

##### *1 b*

*Vid bestämmandet av det förskott på kommunalskatt, lunds-  
tingsskatt och församlingsskatt en-  
ligt 4 och 4 a §§ lagen (1965:269)  
med särskilda bestämmelser om  
kommuns och annan menighets ut-  
debitering av skatt m. m. som skall  
utbetalas under år 1985 och föl-  
jande år samt av skatteunderlag för  
bidragsåret 1985 och följande år  
enligt lagen (1979:362) om skat-  
teutjämningsbidrag skall antalet  
skattekronor och skatteören enligt  
taxeringsnämndens beslut vid när-  
mast föregående års taxering mins-  
kas med det antal skattekronor och  
skatteören som har påförts andra  
skattskyldiga än sådana som avses  
i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om  
statlig inkomstskatt.*

*Vid bestämmandet av skattesats  
för år 1985 och följande år skall  
bestämmelserna i denna paragraf  
beaktas.*

##### *5 §*

*I fråga om slutavräkning under  
år 1987 och följande år skall antalet  
skattekronor och skatteören jus-  
teras på sätt anges i 1 b §.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

## 2 Förslag till

### Lag om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag

Häri genom föreskrivs att 5, 6 och 8 §§ lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag skall ha nedan angivna lydelse.

#### Nuvarande lydelse

#### Föreslagen lydelse

##### 5 §

För landstingskommun gäller nedan angiven skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti, nämligen

|                                                                      |                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| 136 %: Norrbottens läns landstingskommun                             | 135 %: Norrbottens läns landstingskommun                             |
| 127 %: Västerbottens läns landstingskommun                           | 126 %: Västerbottens läns landstingskommun                           |
| 124 %: Jämtlands läns landstingskommun                               | 123 %: Jämtlands läns landstingskommun                               |
| 115 %: Västernorrlands läns landstingskommun                         | 114 %: Västernorrlands läns landstingskommun                         |
| 106 %: Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner | 105 %: Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner |
| 103 %: Övriga landstingskommuner                                     | 102 %: Övriga landstingskommuner                                     |

#### Nuvarande lydelse

##### 6 §<sup>1</sup>

För kommun gäller nedan angiven skattekraft i procent av medelskattekraften som grundgaranti.

| Län           | Grundgaranti:<br>skattekraft i<br>procent av medel-<br>skattekraften | Kommuner                                                                                       |
|---------------|----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Stockholms    | 106                                                                  | Samtliga                                                                                       |
| Uppsala       | 103                                                                  | Enköping och Uppsala                                                                           |
|               | 106                                                                  | Håbo, Tierp, Älvkarleby<br>och Östhammar                                                       |
| Södermanlands | 103                                                                  | Samtliga                                                                                       |
| Östergötlands | 103                                                                  | Finspång, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Vadstena, Åtvidaberg och Ödeshög |
|               | 106                                                                  | Boxholm, Kinda och Valdemarsvik                                                                |
|               | 109                                                                  | Ydre                                                                                           |
| Jönköpings    | 103                                                                  | Jönköping, Nässjö, Tranås, Vetlanda och Värnamo                                                |
|               | 106                                                                  | Aneby, Eksjö, Gislaved, Gnosjö, Sävsjö och Vaggeryd                                            |
| Kronobergs    | 103                                                                  | Alvesta, Ljungby, Växjö och Älmhult                                                            |
|               | 106                                                                  | Markaryd                                                                                       |
|               | 109                                                                  | Lessebo, Tingsryd och Uppvidinge                                                               |
| Kalmar        | 103                                                                  | Samtliga utom Högsby                                                                           |
|               | 106                                                                  | Högsby                                                                                         |

<sup>1</sup> Senaste lydelse 1982: 631.

| Län                 | Grundgaranti:<br>skattekraft i<br>procent av medel-<br>skattekraften | Kommuner                                                                                                                      |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Gotlands            | 115                                                                  | Gotland                                                                                                                       |
| Blekinge            | 103                                                                  | Samtliga                                                                                                                      |
| Kristianstads       | 103                                                                  | Samtliga                                                                                                                      |
| Malmöhus            | 103                                                                  | Samtliga                                                                                                                      |
| Hallands            | 103                                                                  | Samtliga utom Hylte                                                                                                           |
|                     | 106                                                                  | Hylte                                                                                                                         |
| Göteborgs och Bohus | 103                                                                  | Samtliga utom Öckerö                                                                                                          |
|                     | 112                                                                  | Öckerö                                                                                                                        |
| Älvsborgs           | 103                                                                  | Samtliga utom Bengtsfors, Dals-Ed<br>och Färgelanda                                                                           |
|                     | 106                                                                  | Bengtsfors, Dals-Ed och Färgelanda                                                                                            |
| Skaraborgs          | 103                                                                  | Essunga, Falköping, Grästorp, Gö-<br>tene, Hjo, Lidköping, Mariestad,<br>Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm,<br>Töreboda och Vara |
|                     | 106                                                                  | Gullspång, Habo, Karlsborg och<br>Mullsjö                                                                                     |
| Värmlands           | 103                                                                  | Hammarö, Karlstad och Kristine-<br>hamn                                                                                       |
|                     | 106                                                                  | Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga,<br>Grums, Hagfors, Kil, Munkfors,<br>Storfors, Sunne, Säffle och Årjäng                     |
|                     | 112                                                                  | Torsby                                                                                                                        |
| Örebro              | 103                                                                  | Askersund, Degerfors, Hallsberg,<br>Karlskoga, Kumla, Laxå och Öre-<br>bro                                                    |
|                     | 106                                                                  | Hällefors, Lindesberg, Ljusnars-<br>berg och Nora                                                                             |
| Västmanlands        | 103                                                                  | Samtliga utom Norberg och Skinn-<br>skatteberg                                                                                |
|                     | 106                                                                  | Norberg                                                                                                                       |
|                     | 109                                                                  | Skinnskatteberg                                                                                                               |
| Kopparbergs         | 103                                                                  | Borlänge och Falun                                                                                                            |
|                     | 106                                                                  | Avesta, Hedemora, Ludvika, Smed-<br>jebacken och Säter                                                                        |
|                     | 109                                                                  | Gagnef, Leksand, Mora, Orsa, Rätt-<br>vik och Vansbro                                                                         |
|                     | 115                                                                  | Malung                                                                                                                        |
|                     | 127                                                                  | Älvdalen                                                                                                                      |
| Gävleborgs          | 103                                                                  | Gävle och Sandviken                                                                                                           |
|                     | 106                                                                  | Hofors och Ockelbo                                                                                                            |
|                     | 109                                                                  | Bollnäs, Hudiksvall, Nordanstig,<br>Ovanåker och Söderhamn                                                                    |
|                     | 112                                                                  | Ljusdal                                                                                                                       |
| Västernorrlands     | 109                                                                  | Härnösand, Sundsvall och Timrå                                                                                                |
|                     | 112                                                                  | Kramfors och Örnsköldsvik                                                                                                     |
|                     | 115                                                                  | Ånge                                                                                                                          |
|                     | 118                                                                  | Sollefteå                                                                                                                     |
| Jämtlands           | 112                                                                  | Östersund                                                                                                                     |
|                     | 118                                                                  | Bräcke                                                                                                                        |
|                     | 121                                                                  | Berg, Krokom, Ragunda och Åre                                                                                                 |
|                     | 124                                                                  | Härjedalen och Strömsund                                                                                                      |
| Västerbottens       | 112                                                                  | Umeå                                                                                                                          |
|                     | 115                                                                  | Nordmaling, Robertsfors och Skel-<br>lefteå                                                                                   |
|                     | 118                                                                  | Bjurholm, Vindeln och Vännäs                                                                                                  |
|                     | 124                                                                  | Malå och Norsjö                                                                                                               |
|                     | 127                                                                  | Dorotea och Åsele                                                                                                             |
|                     | 130                                                                  | Lycksele, Sorsele, Storuman och<br>Vilhelmina                                                                                 |

| Län         | Grundgaranti:<br>skattekraft i<br>procent av medel-<br>skattekraften | Kommuner                                              |
|-------------|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| Norrbottens | 121                                                                  | Luleå och Piteå                                       |
|             | 127                                                                  | Boden, Haparanda, Kalix och Älvsbyn                   |
|             | 130                                                                  | Gällivare och Kiruna                                  |
|             | 133                                                                  | Överkalix                                             |
|             | 136                                                                  | Arjeplog, Arvidsjaur, Jokkmokk, Pajala och Övertorneå |

*Föreslagen lydelse*

## 6 §

För kommun gäller nedan angiven skattekraft i procent av medelskatekraften som grundgaranti.

| Län                 | Grundgaranti:<br>skattekraft i<br>procent av medel-<br>skattekraften | Kommuner                                                                                                           |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Stockholms          | 105                                                                  | Samtliga                                                                                                           |
| Uppsala             | 102                                                                  | Enköping och Uppsala                                                                                               |
|                     | 105                                                                  | Håbo, Tierp, Älvkarleby och Östhammar                                                                              |
| Södermanlands       | 102                                                                  | Samtliga                                                                                                           |
| Östergötlands       | 102                                                                  | Finspång, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Vadstena, Åtvidaberg och Ödeshög                     |
|                     | 105                                                                  | Boxholm, Kinda och Valdemarsvik                                                                                    |
|                     | 108                                                                  | Ydre                                                                                                               |
|                     | 102                                                                  | Jönköping, Nässjö, Tranås, Vetlanda och Värnamo                                                                    |
| Jönköpings          | 105                                                                  | Aneby, Eksjö, Gislaved, Gnosjö, Sävsjö och Vaggeryd                                                                |
|                     | 102                                                                  | Alvesta, Ljungby, Växjö och Älmhult                                                                                |
|                     | 105                                                                  | Markaryd                                                                                                           |
| Kronobergs          | 108                                                                  | Lessebo, Tingsryd och Uppvidinge                                                                                   |
|                     | 102                                                                  | Samtliga utom Högsby                                                                                               |
|                     | 105                                                                  | Högsby                                                                                                             |
| Gotlands            | 114                                                                  | Gotland                                                                                                            |
| Blekinge            | 102                                                                  | Samtliga                                                                                                           |
| Kristianstads       | 102                                                                  | Samtliga                                                                                                           |
| Malmöhus            | 102                                                                  | Samtliga                                                                                                           |
| Hallands            | 102                                                                  | Samtliga utom Hylte                                                                                                |
|                     | 105                                                                  | Hylte                                                                                                              |
| Göteborgs och Bohus | 102                                                                  | Samtliga utom Öckerö                                                                                               |
|                     | 111                                                                  | Öckerö                                                                                                             |
| Älvsborgs           | 102                                                                  | Samtliga utom Bengtsfors, Dals-Ed och Färgelanda                                                                   |
|                     | 105                                                                  | Bengtsfors, Dals-Ed och Färgelanda                                                                                 |
| Skaraborgs          | 102                                                                  | Essunga, Falköping, Grästorp, Götene, Hjo, Lidköping, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Vara |
|                     | 105                                                                  | Gullspång, Habo, Karlsborg och Mullsjö                                                                             |

| Län             | Grundgaranti:<br>skattekraft i<br>procent av medel-<br>skattekraften | Kommuner                                                                                            |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Värmlands       | 102                                                                  | Hammarö, Karlstad och Kristinehamn                                                                  |
|                 | 105                                                                  | Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Grums, Hagfors, Kil, Munkfors, Storfors, Sunne, Säffle och Årjäng |
|                 | 111                                                                  | Torsby                                                                                              |
| Örebro          | 102                                                                  | Askersund, Degerfors, Hallsberg, Karlskoga, Kumla, Laxå och Örebro                                  |
|                 | 105                                                                  | Hällefors, Lindesberg, Ljusnarsberg och Nora                                                        |
| Västmanlands    | 102                                                                  | Samtliga utom Norberg och Skinnskatteberg                                                           |
|                 | 105                                                                  | Norberg                                                                                             |
|                 | 108                                                                  | Skinnskatteberg                                                                                     |
| Kopparbergs     | 102                                                                  | Borlänge och Falun                                                                                  |
|                 | 105                                                                  | Avesta, Hedemora, Ludvika, Smedjebacken och Säter                                                   |
|                 | 108                                                                  | Gagnef, Leksand, Mora, Orsa, Rättvik och Vansbro                                                    |
|                 | 114                                                                  | Malung                                                                                              |
|                 | 126                                                                  | Älvdalen                                                                                            |
| Gävleborgs      | 102                                                                  | Gävle och Sandviken                                                                                 |
|                 | 105                                                                  | Hofors och Ockelbo                                                                                  |
|                 | 108                                                                  | Bollnäs, Hudiksvall, Nordanstig, Ovanåker och Söderhamn                                             |
|                 | 111                                                                  | Ljusdal                                                                                             |
| Västernorrlands | 108                                                                  | Härnösand, Sundsvall och Timrå                                                                      |
|                 | 111                                                                  | Kramfors och Örnsköldsvik                                                                           |
|                 | 114                                                                  | Ånge                                                                                                |
|                 | 117                                                                  | Sollefteå                                                                                           |
| Jämtlands       | 111                                                                  | Östersund                                                                                           |
|                 | 117                                                                  | Bräcke                                                                                              |
|                 | 120                                                                  | Berg, Krokom, Ragunda och Åre                                                                       |
|                 | 123                                                                  | Härjedalen och Strömsund                                                                            |
| Västerbottens   | 111                                                                  | Umeå                                                                                                |
|                 | 114                                                                  | Nordmaling, Robertsfors och Skellefteå                                                              |
|                 | 117                                                                  | Bjurholm, Vindeln och Vännäs                                                                        |
|                 | 123                                                                  | Malå och Norsjö                                                                                     |
|                 | 126                                                                  | Dorotea och Åsele                                                                                   |
|                 | 129                                                                  | Lycksele, Sorsele, Storuman och Vilhelmina                                                          |
| Norrbottens     | 120                                                                  | Luleå och Piteå                                                                                     |
|                 | 126                                                                  | Boden, Haparanda, Kalix och Älvsbyn                                                                 |
|                 | 129                                                                  | Gällivare och Kiruna                                                                                |
|                 | 132                                                                  | Övertorneå                                                                                          |
|                 | 135                                                                  | Arjeplog, Arvidsjaur, Jokkmokk, Pajala och Övertorneå                                               |

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

## 8 §

Oaktat vad som följer av 7 § skall den tillförsäkrade skattekraften inte i något fall understiga 100 % av medelskattekraften.

Den tillförsäkrade skattekraften enligt 7 § får inte heller understiga vad som motsvarar den tillförsäkrade procent av medelskattekraften, avrundad till närmast hela tal, som gäller för bidragsåret 1979, ökad med *tre* procentenheter.

Oaktat vad som följer av 7 § skall den tillförsäkrade skattekraften inte i något fall understiga 99 % av medelskattekraften.

Den tillförsäkrade skattekraften enligt 7 § får inte heller understiga vad som motsvarar den tillförsäkrade procent av medelskattekraften, avrundad till närmast hela tal, som gäller för bidragsåret 1979, ökad med *två* procentenheter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984 och tillämpas från och med bidragsåret 1985.

**3 Förslag till****Lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)**

Härigenom föreskrivs att 24 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272)<sup>1</sup> skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

## 24 §

1 mom. *I fråga om* preliminär A-skatt skall bestämmas *den* skattetabell och kolumn *i tabellen, som jämlikt* 4 § 2 mom. och 5 § *skola tillämpas*, eller, i förekommande fall, den särskilda beräkningsgrund efter vilken skatten skall utgå *enligt den lokala skattemyndighetens beslut*.

1 mom. *För varje* skattskyldig, *som skall betala* preliminär A-skatt, skall bestämmas *tillämplig* skattetabell och kolumn *i enlighet med bestämmelserna i* 4 § 2 mom. och 5 § eller, i förekommande fall, den särskilda beräkningsgrund efter vilken skatten skall utgå.

*Har för kommunal inkomstskatt fastställd skattesats ändrats genom beslut som meddelats så sent under december månad året före inkomst-året att ändringen inte kan beaktas vid beräkningen av den preliminära skatten, skall den först fastställda skattesatsen tillämpas.*

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.

<sup>1</sup> Lagen omtryckt 1972: 75.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 771.

#### 4 Förslag till

#### Lag om ändring i kommunallagen (1977: 179)

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 2 § kommunallagen (1977: 179) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

6 kap.

2 §<sup>1</sup>

Skattesatsen för kommunalskatt och landstingsskatt bestäms enligt de grunder som anges i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.

*Den skattesats som har bestämts för visst år skall tillämpas vid fastställandet av dels sådan kommunalskatt och landstingsskatt som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels sådan kommunalskatt och landstingsskatt som ingår i slutlig skatt på grund av det följande årets taxering.*

*Om enligt 4 kap. 4 § andra stycket annan skattesats slutligt har fastställts än den som har bestämts tidigare, skall den kommunalskatt eller landstingsskatt, som ingår i den preliminära skatten för inkomst under det följande året, utgå efter den tidigare bestämda skattesatsen. Den kommunalskatt och landstingsskatt, som ingår i slutlig skatt på grund av det därnäst följande årets taxering, skall utgå efter den skattesats som har bestämts i samband med att budgeten fastställdes.*

---

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 1980: 85.

## 5 Förslag till

### Lag om ändring i lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 2 § lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

8 kap.

2 §

Skattesatsen för församlingsskatt bestäms enligt de grunder som anges i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m. m.

*Den skattesats som har bestämts för ett visst år skall tillämpas vid fastställandet av dels sådan församlingsskatt som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels sådan församlingsskatt som ingår i slutlig skatt på grund av det följande årets taxering.*

*Om enligt 6 kap. 4 § tredje stycket annan skattesats slutligt har fastställts än den som har bestämts tidigare, skall den församlingsskatt som ingår i den preliminära skatten för inkomst under det följande året utgå efter den tidigare bestämda skattesatsen. Den församlingsskatt som ingår i slutlig skatt på grund av det därnäst följande årets taxering skall utgå efter den skattesats som har bestämts i samband med att budgeten fastställdes.*

---

Denna lag träder i kraft tre veckor efter den dag då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling.



CIVILDEPARTEMENTET

Utdrag  
PROTOKOLL  
vid regeringssammanträde  
1984-03-01

**Föredragande:** statsrådet Holmberg

## **Anmälan till proposition om kommunalekonomiska frågor inför år 1985**

---

### **C. KYRKLIGA ÄNDAMÅL**

#### **C 3. Vissa ersättningar till kyrkofonden**

På statsbudgeten för innevarande år har under denna anslagsrubrik anvisats ett anslag av 5 051 000 kr. Ur anslaget betalas ersättning enligt 5 § lagen (1970:940) om kyrkliga kostnader (omtryckt 1982:379 ändrad 1983:401) till kyrkofonden för prästerskapets till staten indragna tionde m. m.

Chefen för finansdepartementet har nyss föreslagit att den kommunala beskattningen av juridiska personer skall avskaffas fr. o. m. år 1985. Förslaget beräknas medföra ett årligt inkomstbortfall för de kyrkliga kommunerna på ca 170 milj. kr. beräknat enligt 1984 års taxering. För en del kyrkliga kommuner där skatteunderlaget från juridiska personer utgör en stor andel av det totala skatteunderlaget, skulle en sådan inkomstminskning bli mycket kännbar.

För de kyrkliga kommunerna gäller fr. o. m. år 1983 ett inomkyrkligt ekonomiskt utjämningssystem via kyrkofonden. Systemet har ersatt både det tidigare skatteutjämningssystemet för kyrkliga kommuner och den tidigare inomkyrkliga utjämningen via kyrkofonden av pastoratens kostnader för präst- och kyrkomusikerlöner.

Jag finner det rimligt att de kyrkliga kommunerna totalt sett ges viss kompensation för det inkomstbortfall som uppkommer genom att den kommunala beskattningen av juridiska personer avskaffas. Kompensationen bör tillföras kyrkofonden. Ur fonden kan sedan utgå extra utjämningsbidrag till vissa kyrkliga kommuner efter beslut av kyrkofondens styrelse. Som riktlinjer för bedömningen av sådant bidrag bör främst gälla behovet av bidrag men övergångsvis också bortfallet av skatteinkomster från juridiska personer i resp. kyrkliga kommun.

Frågan om de kyrkliga kommunernas ekonomi behandlas av 1982 års kyrkokommitté (Kn 1982: 05). Jag avser att föreslå regeringen att uppdra åt kommittén att i sina överväganden också ta hänsyn till den nya situation som uppstår när den kommunala beskattningen av juridiska personer avskaffas. Kommittén har att utarbeta förslag om användningen av det kompensationsbelopp som jag har förordat.

Jag föreslår att kompensation utgår med 85 milj. kr. för helt år. För första halvåret 1985 bör anvisas hälften av detta belopp. Det i prop. 1983/84: 100 (bil. 15 s. 86) under förvarande anslagsrubrik begärda beloppet bör därför räknas upp till 47 551 000 (5 051 000 + 42 500 000) kr.

---

Beräkningen av utjämningsbidrag enligt lagen (1970: 940) om kyrkliga kostnader grundas på skatteunderlaget i församlingen, varvid skatteunderlaget från juridiska personer reduceras med 20%. Fr.o.m. bidragsåret 1985 bör underlaget från juridiska personer inte alls ingå i beräkningen. Ett inom civildepartementet upprättat förslag till ändring i nämnda lag bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2.1*.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1984/85 under trettonde huvudtiteln utöver vad som föreslagits i prop. 1983/84: 100 anvisa ett anslag av 42 500 000 kr.
2. anta lagförslaget.

**Förslag till****Lag om ändring i lagen (1970: 940) om kyrkliga kostnader**

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1970:940) om kyrkliga kostnader<sup>1</sup> skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

## 4 §

Med bidragsår förstås det år under vilket utjämningsbidrag utgår enligt 15–21 §§.

Med skatteunderlag förstås antalet skattekonor enligt taxeringsnämnds beslut rörande taxeringen till kommunal inkomstskatt året före bidragsåret, minskat med 20 procent av det antal skattekonor som har påförts andra skattskyldiga än sådana som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

Med skatteunderlag förstås antalet skattekonor enligt taxeringsnämnds beslut rörande taxeringen till kommunal inkomstskatt året före bidragsåret, minskat med det antal skattekonor som har påförts andra skattskyldiga än sådana som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

Med skattekraft förstås kvoten mellan den kyrkliga kommunens skatteunderlag och antalet i samma kommun kyrkobokförda invånare vid ingången av året före bidragsåret.

Med medelskattekraft förstås kvoten mellan skatteunderlaget för riket och antalet i riket kyrkobokförda invånare vid ingången av året före bidragsåret.

Statistiska centralbyrån fastställer medelskattekraften senast den 31 december året före bidragsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984 och tillämpas från och med bidragsåret 1985.

<sup>1</sup> Lagen omtryckt 1982: 379.

**Innehållsförteckning**

|                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------|----|
| Proposition .....                                           | 1  |
| Propositionens huvudsakliga innehåll .....                  | 1  |
| Utdrag ur regeringsprotokoll den 1 mars 1984 .....          | 2  |
| <i>Bilaga 1: Finansdepartementet</i> .....                  | 3  |
| 1 Inledning .....                                           | 3  |
| 2 Föredragandens överväganden .....                         | 3  |
| 2.1 Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn, m. m. .... | 3  |
| 2.2 Skatteutjämningen m. m. ....                            | 9  |
| 2.3 Den kommunala beskattningen av juridiska personer ..... | 11 |
| 2.4 Övriga frågor .....                                     | 17 |
| Enhetliga redovisningsprinciper .....                       | 17 |
| De kommunala taxorna .....                                  | 18 |
| Kommunalskattesats vid beräkning av preliminär skatt .....  | 19 |
| 3 Anslagsfrågor för budgetåret 1984/85 .....                | 21 |
| 4 Upprättade lagförslag .....                               | 23 |
| 5 Hemställan .....                                          | 24 |
| <i>Bilaga 1.1 Lagförslag</i> .....                          | 25 |
| <i>Bilaga 2: Civildepartementet</i> .....                   | 33 |
| <i>Bilaga 2.1 Lagförslag</i> .....                          | 35 |